

Milínský zpravodaj

JARO 2024 - mimořádná příloha

Obsah čísla:

- ⇒ Z historie: Lidová vzpomínková kronika 12 – Jana Slámová
- ⇒ Milínsko v literatuře
- ⇒ Vlastivědné toulky Milínkem 14: kamenný pomník „U cikána“

Foto: ze staré milínské kroniky (od J. Valenty)
- u smírčího kamene „U cikána“. Více na str. 8

Pokračování seriálu Vlastivědné toulky najdete na str. 8. Postupně Vás seznámujeme se zajímavými místy v okolí Milína. Budeme rádi, když nám pošlete své vlastní tipy i s bližšími informacemi (do knihovny: knihovna@milin.cz). Na www.milin.cz (Turistika/Výlety v okolí) najdete tipy na výlet v okolí Milína i „toulky“.

Lidová vzpomínková kronika Milína 12

Pokračování vzpomínek našich spoluobčanů. Nejzajímavější části vyprávění najdete zde, celý přepis vzpomínek, včetně mluveného slova, je k dispozici v milínské knihovně. 1. J. Baštýř, 2. O. Neklová, 3. J. Vojáčková, 4. E. Průchová, 5. V. Kopalová, 6. J. Fírtová, Z. Bejčková, 7. A. Kožinová, 8. J. Růžková, 9. E. Pečarková., 10. a 11. A. Vošahlík (1. a 2. část)

Rozhovory a zpracování: Dana Reiterová

Jana Slámová

(Bývalá kadeřnice, narozena r. 1945, rozhovor zaznamenan v r. 2016.)

Vy jste v Milíně od narození?

Ano, od narození. Za svobodna jsem se jmenovala Vondrušková. Vždy jsem bydlela zde na Kojetíně v domě.

Kolik těch domků ve Vaší ulici dříve bylo? (Směrem na Luh.)

My jsme byli poslední a potom tam byla až později ubytovna. Tam u lesa, až vzadu. Za námi byla tzv. „draha“.

Vy jste jediní, nebo máte příbuzenstvo tady v Milíně?

Byla tady teta Oberlanderová, ta už zemřela.

Kam jste se jako děti chodily koupat? A co jste dělaly v zimě?

Chodili jsme se koupat na Podradětickej rybník nebo na Luh ke Strženému. Sněhu bývalo dost, chodili jsme sáňkovat, lyžovat. I se chodilo bruslit na Bahno. Měli jsme tenkrát „šlajfky“.

Měli jste nějaké povinnosti?

Jako děti jsme musely dost pomáhat rodičům, třeba sbírat brambory. Naši měli dole pod silnicí záhumenku takovou, tam měli na půlce brambory a na půlce obilí, tak jsme my děti dělaly třeba „povřísla“. Co jsme sklídili, bylo většinou pro zvířata. Obilí jsme pak mlátili, máti chodila pomáhat. Půjčovali si ty mlátičky jeden druhému, to se vždy převezlo.

Co jste měli za zvířata?

Kozy, prasátka, králíky, slepice. Kozí mléko jsme pili nebo se to dávalo praseti, že lepší přibývalo. Sýry jsme nedělali.

U Valtů měli kravičku a když tam chodila máti mlátit, tak dělala paní tvaroh, podmásli, i v tom byl kus másla. Takže to jí i dala domů.

Vyráběli jste nějaké kompoty a zavařeniny?

To jsme dělali no. Protože byla zahrada, tak to se dělalo. To jsme dělali i do plechovek, měli jsme na to takový přístroj. Docela se to vždy povedlo.

Málokdy se to zkazilo, bylo to pevné a vařilo se to dlouho. Ta společná práce, to bylo dobré.

Kolik Vás bylo sourozenců?

Dvě jsme byly. Mám sestru o 10 let starší. Zrovna včera jsem se jí ptala, ať mi poví, kam jsme chodili na rande. No to nikdo nějak neví, to jsem z nikoho moc nedostala. Asi se nikam nechodilo. Nebo na těch tancovačkách se sešli.

Protože se chodilo tancovat hodně k Novákům. Ono se tancovalo i u Baštýřů, tam na sále.

Do knihovny jsme chodili tady k Bubákovům, tam byla knihovna. Knihy půjčovala paní učitelka Hájková a pan učitel Hejnic.

Jinak jsme se scházely jako děti na Kojetíně na louce, hrály jsme vybíjenou, pikaly jsme kuličky.

Vidíte, vy také říkáte „pikat kuličky“ – já taky, a tady všichni říkají „cvrknat“.

My pikali ☺. S hliněnými kuličkami.

Jak jste se přátelili milínský s kojetínskými, byla tam nějaká nevraživost?

Nevraživost byla jediné, když se chodilo rachtat. Jako děti - Milíňáci s Kojetíňákama – byla bitva.

To jsme byli třeba tam u Burianů, tam jsme byli na zahradě a házeli po sobě vajíčka.

Větší část roku jsme rádi chodili bosi, i když jsme boty měli. Když bylo po bouřce třeba, tak jsme si sundali boty, chodili jsme v těch kalužích, a on byl jemný ten písek a bylo to teplé, tak nám to dělalo takovou radost.

Vy jste chodila do nějakých spolků?

Do svazu mládeže akorát. To se chodilo na brigády. Zábavy se dělaly. Dělaly se čaje u Nováků.

Klubovna byla tam dole ve dvoře v bývalé radnici.

Jací tu byli řemeslníci, obchody?

Pan Štětina – ten měl potraviny u sebe doma. Měl potraviny, ale sháněl i různé věci. Manžel od nich měl motorku, rádio. My jsme měli i vanu do koupelny od nich z obchodu.

Obuv prodával pan Fulín, ten byl dole, jak byl dřív bufet Jitřenka, později Lama, naproti dnešní masně. Paní Fulínová tam měla textil.

Na Homoli byl pan drogistka Polívka, v ul. Emanuela Bořického.

Paní Terberová, ta měla papírnictví nahoře, jak bydlí Volfovi.

Trafika byla u Chourů, jak teď bydlí Vašek Lipták.

Řeznictví to byl pan Baštýř, pan Novák.

Kadernictví, to měla paní Blajerová, dole jak jsou Matějkovi (dříve taky Zoubkovi).

Restaurace byla ze začátku u Jandů, ta byla dole, co je Přemysl. U Šrajnů a u Bubáků.

Řemeslníci tady byli: krejčí - pan Mráz, tady dole, jak jsou teď Vietnamci. Na Kojetíně pan Zoubek, také krejčí, to byl, co je Milan, tak jejich děda. Pan Sláma na Kojetíně byl krejčí, co byl Toníka táta.

Pamatuju si taky paní Falcovou, tady měla mlékárnu u Vávrů. Nalévalo se, jak se říkalo, takovým tím „šoufkem“ do bandiček.

A tam, co je Maruška Slámová?

Tam byl švec.

Tady naproti byl pan Kett, to byl truhlář. Kovář byl pan Roušal a pan Jiroušek. A pan Šobr byl kolář. A ještě pan Slanec byl klempířem.

Váš muž byl odsud?

Ten byl od staré školy. Bydlel naproti.

Fungovala tady sousedská výpomoc?

My jsme chodily jako děti, vlastně celé rodiny - drát peří. Scházelo se třeba 5, 6 nebo více žen. My děti jsme tam přišly s nimi, hrály jsme si a chvíli pomáhaly. Potom na „doderný“ se dělaly koblížky, pil se čaj, nám dávali teda bez rumu, ženy si daly s rumem. ☺

Měli jste husy?

My jsme měli taky. U Krotilů byly husy, u nás byly, taky se chodilo k Zrostlíkovům nahoru, u Smitků, co byli Fialovi...

O Velikonocích jste chodily jako děti rachtat. Mohly i holky?

Mohly. Chodily jsme. Chodila nás velká parta. Od čtvrtka odpoledne a v pátek ráno před školou, to se vstávalo brzy a v pátek navečer. V sobotu se vybíralo, chodili jsme na koledu. Taky jsme chodili až na samotu k Slámovům, tam jsme přišli v pátek. Pan Sláma nám každému dal už rovnou po vajíčku, abychom tam v tu sobotu nemuseli chodit. Po cestě byla vždycky sranda.

A kdo tu ještě je z těch vašich vrstevníků?

Paní Bíbová, s tou jsem chodila do školy. Bydlela na Kojetíně u Krotilů. Jak to tam zbourali, když stavěli obchvat Milína. Pak paní Farská, ta je o něco mladší. Jana Vondruš, ale ta pochází ze zdola z Bohostic.

Vy jste pracovala v dámském kadeřnictví?

Nejdřív jsem šla do pánského - já jsem tedy vyučená obojí.

Kde bylo to pánské?

Původně na radnici, jako dámské. Tam dělal šéfa pan Hadač. Byla to služba v rámci národního výboru (MNV), my jsme byli zaměstnanci. A byla tam paní Hadačová, Miluška Chovanců. Co vím já, tak i Lenka Matějků, Růža Jirásková... Pan Hadač jezdil nakupovat zboží do Prahy.

A když to srovnáte s pozdější dobou, bylo to jiné? Objednávalo se dopředu?

To se objednávalo taky. Ale spíš, jak kdo přišel - to tam přišli hned po ránu a bralo se to, jak kdo přišel.

Máte zkušenost s ochotnickým divadlem?

Ne, já ne, ale můj strýc. Ten hrál v Lucerně, když ji tady ochotníci hráli. Jmenoval se Antonín Oberlander. Jeho manželka byla moje teta, sestra mého otce. Pan doktor Vácha, ten tam taky hrál, i jeho paní. Pan Žáček - Bonbon, paní Neklová hrála Haničku.

Bývalý pan kronikář Vostarek bydlel vždy u Vás na Kojetíně?

Ano. Oni tam postavili nějak v podobné době jako my. Předtím bydleli snad někde u těch „Pěti zlodějů“, jak se říkalo nahoře, co bylo kamenictví. Tam měli dědečka.

Cestovaly jste autobusem nebo vlakem?

My víc autobusem, ale taťka jezdil vlakem, protože byl zaměstnaný ve Zdicích ve výtopně, dojížděl každý den. Vstával ve 4 a vracel se ve 4 odpoledne.

Co v zimě, když bylo hodně sněhu, jak fungovalo prohrabování?

To jezdili ty „cihličky“ nebo jak se tomu říkalo. Za koňmi. Chodníky se

sypaly takovým tmavým štěrkem. Sůl se nedávala.

Pamatujete si, jak se topilo ve škole?

Topilo se v kamnech. Nosilo se tam uhlí. Pamatuju se, že tam byl předseda národního výboru pan Řezáč v tu dobu.

Školu pamatujete tam, kde je teď radnice? Vlevo bylo kadeřnictví?

Předtím tam byla třída, a potom, když to končilo, tak pan Hadač to hned začal bourat a dělali tam z toho kadeřnictví. Třída byla taky jedna ve dvoře, jak je paní Rerychová.

Jaké jste nosili tašky?

Na záda, kožené. Knížky se balily do papíru. Psali jsme namáčecím perem.

A na tělocvik jste chodili někam ven?

Na tělocvik jsme chodili za starou školu na takové hřištěátko, nebo jsme chodívali do tělocvičny, to už byla sokolovna. Tam jsme cvičili i na spartakiádu s těmi bílými kruhy a s krychlemi, měli jsme takové modré úbory.

A jela jste pak někam na ty okresní spartakiády?

To jsme byli myslím v Příbrami...

Vybavíte si nějaké dávné oslavy s muzikanty?

Na Josefa vím, že se chodívalo hrát, byli takhle tři, čtyři muzikanti a kde byl Josef, tak chodili barák od baráku a hráli.

A pamatujete na nějakého muzikanta?

Pan Krejčí, co byl Pepík Krejčí, tam nad Šlapákovíc, ten byl muzikant. Pan Fulín byl muzikant, jezdil hrát do Příbrami. Moje sestra na něj vzpomíná v dobrém. Šla ze zábavy a oni ji ujeli, a ona měla strach z otce, že bude doma „világoš“, tak šla pěšky z Příbrami. A povídala, tady, jak je bývalá šachta 15, tak si sundala boty, aby neklapaly, aby nebyla slyšet. A pan Fulín jel z té zábavy, a zastavil a povídá: slečno, pojd'te si sednout, nebojte se, já vás svezu.

Tak si sedla? ☺

Sedla si, poznala ho hned podle hlasu.

Pamatujete si veřejné osvětlení?

Pamatuji si, ale jestli byly dvě lampy, to bylo všechno. Jinak byla tma. Víím, že také byli „karbidky“, co jako chodili horníci s tím, tak že si někdo svítil i s tím.

A ten barák, co měli Skuhrovců, ten cihlový u Bahna, ten už tenkrát stál?

Ten už tam byl, to postavil starý pan Smitka.

Co bylo tam, kde je zemědělské družstvo?

No tam se vyháněl dobytek, tam za Linhartovy, bydlívali tam Brabencovi, jak je JZD, říkalo se tam „Linhartovna“, tam se vyháněl dobytek a chodili se tam pást kozy.

Měli tam ořechy vlašský, tak se chodilo na vlašáky, ono to tam padalo.

No a jako JZD - ty stroje, tam snad byly mlátičky, sečky, traktory...

Byl tu i kravín?

Byl, já vím, že Jára Fírtů tam měla telata, chodili je uklízet. Teletník tam byl.

Na co si ještě vzpomínáte?

Vím, že se chodili hrát fotbal k „Vlčku“, směrem na Buk. Muž říkal, že nejdřív uklidili po kravách a pak hráli.

...

Ještě vím, že Pan Krotíl jezdíval s kvaškama, že nakládal okurky, a jezdil s tím

do Příbrami na trh. Starý pan Krotíl, co byl Mirky Bíbové táta (jak bydlívali na Kojetíně, co ten barák zbourali kvůli silnici.)

Můžete nám něco říci o Vašem betlému? Kdo ho dělal a jestli ho ještě máte?

Máme. Zdělili jsme ho po mém strýci Antonínu Oberlanderovi (nar. 1907),
Poznámka:

Autor betlému byl horníkem a vyřezával si ve volném čase. V muzeu Roztoky u Prahy je v expozici také část betlému – několik figurek.

MILÍNSKO V LITERATUŘE

Povídka z knihy Jakuba Arbese – Sivooký démon

Pro jedno kvítí

Půlnoc byla nedaleka. Ale v Buku, obyčejně klidné a tiché místo, bylo tentokrát hlučno. V hospodě byla muzika a muzikanti „foukali do svých nástrojů tak fortelně“, že mnozí obyvatelé nemohli ani oka zamhouřiti...

A což teprve „na sále“, kde byla muzika, o jaké pje Neruda:

*Divocí jsou hoši v kole,
bujné jsou ty jejich holky –
v každé noze jarní síla,
v každé tváři jarní růž,
v každé ruce jarní chvění...*

Bujné veselí však netrvalo dlouho. Bukovští hoši byli by se snad po zábavě klidně rozešli, ale před půlnocí přibyli do hostince hoši ze Životic...

Bukovští a Životičtí jsou sice „takto“ přátelé, ale o muzice často již se rozkmořili, až džbánky litaly...

Podobně i tentokráte.

„Hejda, hej! Vy jste náci kosové!“ posmívá se kdosi z Bukovských.

„Čert vás sem nese,“ dodává druhý a třetí zanotoval posměšnou písničku:

*Životická chasa –
hoj, to je vám krása!
Kdo ji vidí, kdo ji slyší,
ten se – – –*

Nedozpíval. Jeden z Životických vyrazil od stolu k muzikantům.

„Hrajte, hoši! Tu je všechno, co mám v kapse.“ A vysypal půl hrstě drobných do talíře.

Muzikanti spustili...

Životický hoch Hanzlík zaměřil k jedné dívčině.

„Hola – sólo!“ volá. „Teď musím mít sólo!“

„Oho! to bych si vyprosil,“ houknul havíř Farář. „To je moje holka – to já nedovolím...“

„Holka sem, holka tam – pro jedno kvítí slunce nesvíti,“ prozpěvuje Hanzlík.

„Hrome! Přestaňte!“ křičí Farář na hudebníky.

Muzika přestala.

„Hrome! Hrajte!“ káže Hanzlík. „Vždyť jsem platil – zadarmo to nechci!“ A již běře dívku kolem pasu...

„Hoši však už byli utvořili dva tábory. Na jedné straně stáli s rozjiskřenými očima Životičti, na druhé ousměšky si tropící Bukovičti.

„Přestaňte, vy Bukovští!“ napomíná kdosi hlasem vážným.

„Oh, my se jich nebojíme!“ zní to z tlupy Bukovických. „Jednoho si dáme za ňadra, druhého do kapsy, třetího strčíme do nohavice...“

Nastal hluk a ryk.

Ze středu Bukovských vyrazil jakýs Bartoš, a uchopiv Hanzlíka za prsa, vyvlékl jej ven do temné předsíně. Někteří z Bukovských mu pomáhali. A zatím co „na sále“ strhla se rvačka mezi rozkvašenými Životickými a Bukovskými, týrán v předsíni Hanzlík, až sklesl k zemi a krev zbarvila podlahu. Krvácel z desíti těžkých ran. Byltě zraněn nožem na čele; čtyři rány, taktéž nožem, zasazeny mu do pravé lopatky, tři do páteřnice...

Byl konec zábavy – a dohra u pražského trestního soudu. Dva z hochů bukovských, mladí havíři z Příbrami, František Farář a František Srch, obžalováni pro zločin.

V předsíni, v kteréž byl Hanzlík poraněn, panovala totiž úplná tma a nikdo nemohl s určitostí říci, kdo vlastně Hanzlíkovi rány zasadil.

Svědék Matěj Turek viděl však u Faráře nůž a mladá dívka jedna dosvědčila, že několik okamžiků před vyhozením Hanzlíka ze sálu vytáhl před ní Farář nůž a pravil: „Ten se musí dnes v krvi koupat.“

Svědék Bartoš, jenž byl Hanzlíka ze sálu vyvlékl, tvrdí, že ho nebil, ale že viděl, kterak Farář mířil na Hanzlíka nožem, a soudil, že hlavní rány zpredu zasadil Hanzlíkovi Farář, rány zezadu pak Srch.

Oba obžalovaní uznáni vinnými a každý odsouzen do žaláře na pět měsíců.

ARBES, Jakub. Sivooký démon. 4. vyd. Dílo Jakuba Arbese. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956.

Na str. 181 povídka z cyklu Několik momentek (Národní listy 1875).

Smírčí kámen „U cikána“

Podle obecní kroniky Milína z roku 1931 zde byl v první polovině 18. století popraven oběšením potulný cikán.

Poblíž tohoto místa vedla dřívější cesta – jedna z tras Zlaté stezky. Kámen se nachází asi 500 m severovýchodně od Jesenice (za silnicí).

Přibližné souřadnice místa:
49.6628217N, 14.0600458E

Dana Reiterová

Ofoceno ze staré milínské kroniky (od J. Valenty)
- bývalá cesta pravděpodobně napravo od smírčího kamene.

Mimořádná příloha Milínského zpravodaje vychází 4x ročně (jaro, léto, podzim, zima). Jde o periodický tisk územního samosprávného celku pro obec Milín (včetně osad). V tištěné podobě zdarma pouze v knihovně. Elektronicky zveřejňováno na www.milin.cz - v menu Život v obci.

Sazba a grafická úprava: D. Reiterová, **tisk:** Mgr. J. Pižl

Korektura textu: Mgr. V. Trantina, D. Reiterová

Foto na titulní straně: z milínské kroniky (č. 1 - od J. Valenty)

Vydává Obec Milín (IČ: 00242730), 11. května 27, 262 31 Milín

a Knihovna Dr. E. Bořického Milín - sídlo redakce.

Tel. 318 691 414, 737 076 639, E-mail: knihovnamilin@volny.cz

Vydávání schváleno pod číslem: MK ČR E11721